

Budolfi kirkes tidligere altertavle

Spredt i Nordjylland findes en del lutheranske fløjaltertavler af en særlig type, som ikke kendes fra andre dele af landet. De består af et midterfelt med et maleri samt to sidefløje, der kan lukkes hen foran og skjule midterfeltet. Sidefløjene er uden billeder, eller var det i hvert fald oprindeligt, og i stedet er der her påmalet forskellige skriftsteder. Øverst afsluttes tavlerne af fire trekantfelter, hvoraf de to er anbragt over midterfeltet og de andre to over hver sin sidefløj. Ofte er trekantfelterne dog udskiftet med senere topstykker, og de oprindelige malerier er kun i få tilfælde bevaret, men alligevel er det let at genkende typen, fordi rammeværket er dekoreret med de karakteristiske renæssanceornamenter, som kaldes mon-tanter.

At der fandtes sådanne altertavler med et fælles præg har længe været kendt, og man antog, at de var fremstillet af et værksted i Aalborg. Det var derfor nærliggende at interessere sig for dem i forbindelse med udarbejdelsen af den bog om Aalborghåndværk i Nordjylland, som udkom som årets "Aalborgbog" i november 2002.

For nærmere at kunne studere altertavlerne var det nødvendigt at fastslå, hvor der stadig er bevaret tavler af typen. Da de konstaterede

forekomster blev markeret på et kort, viste der sig et interessant udbredelsesmønster, idet Aalborg ligger præcist i centrum af udbredelsesområdet. Det er tydeligt, at Aalborg har spillet en rolle i forbindelse med opstillingen af alle disse tavler.

En nærliggende forklaring på Aalborgs centrale placering i udbredelsesområdet kunne udmærket være den allerede nævnte, at alle tavlerne var fremstillet af et bestemt værksted i Aalborg. Nogle af tavlerne er da også så ens i udførelsen, at de må være fremstillet af den samme håndværker, men andre grupper afviger hver for sig lidt. Denne forskellighed kunne forklares ved, at tavlerne er blevet til i løbet af en periode på ca. 25 år (de daterede eksemplarer strækker sig fra 1577 til 1604), således at der blandt svendene kunne være sket en del udskiftninger.

Aalborgs tydelige indflydelse på udbredelsen af disse altertavler kan imidlertid også forklares på en anden måde. Hvis der nemlig dengang i en af byens kirker var en sådan beundret altertavle, kan den have medvirket til typens store popularitet, og mange kirker i omegnen kan have ønsket at få en tilsvarende tavle. Hvis denne tanke er rigtig, er der ingen grund til at fastholde forestillingen om et en-

Altartavlen i Ydby kirke.

kelt værksted, fordi flere værksteder jo kan have kopieret det samme forbillede. At der så kunne blive små forskelle i udførelsen er let at forstå.

På grund af de foreliggende oplysninger var det mest nærliggende at tænke sig det fælles forbillede i Budolfi kirke. På samme måde, som det forholder sig for samme kirkes gamle prædikestol, hvis rester i dag kan ses i Vejerslev kirke på Mors, kunne den gamle altartavle også være solgt til

en eller anden landsbykirke. Her påkaldte Ydby kirke i Thy sig straks opmærksomheden, fordi dens altartavle først var købt til kirken efter en brand i 1742, og fordi den tydeligvis er beregnet til et større kirkerum. Da den er dateret til 1577, er den også den ældste tavle af denne type, hvad der jo passer fint med, at den skulle være forbillede for de andre.

Sælger af Ydby kirkes nye altartavle var major Jens Moldrup til Ve-

stervig. Han var ikke uvant med handel med altertavler, for han havde nogle år før købt Viborg domkirkes altertavle for at opsætte den i Vestervig kirke. Måske havde han med et tilsvarende formål for øje også købt Budolfi kirkes aflagte altertavle for så i stedet at sælge den til Ydby kirke? Købet kunne dog ikke bekræftes ved en gennemgang af Budolfi kirkes regnskabsbøger fra årene omkring 1740.

Sådan stod sagen, da Aalborg-bogen 2002 gik i trykken. Som resultat af kombinerede genstandsundersøgelser og udbredelsesstudier, litteratur- og arkivalielæsning samt reflektioner var det lykkedes at påvise muligheden af, at Ydby kirkes altertavle tidligere havde stået i Budolfi

kirke, og at den, medens den stod her, blev eftergjort til adskillige nordjyske landsbykirker.

Den endelige brik i puslespillet manglede dog, men det lykkedes at finde den, inden bogen var trykt færdig. I tidsskriftet *Fra Himmerland* og *Kjær Herred* blev der i år 2000 trykt en artikel om Budolfi kirkes ældste orgler, og forfatteren heraf havde ved gennemgangen af kirke-regnskaberne bemærket, at Budolfi kirkes gamle altertavle i 1712/13 var blevet solgt til Vestervig, ikke til den før omtalte major Jens Moldrup, men til hans far! Trods denne overraskende tidsforskydning, kan der dog næppe være tvivl om, at det er den samme tavle, som sønnen 30 år senere solgte til Ydby kirke.